

Bijlage 1

Begrippenlijst

Aardgasvrij

Een woning is aardgasvrij als de woning geen aardgas meer gebruikt.

Aardgasvrijgereed

Een woning is aardgasvrijgereed als hij is geïsoleerd naar de standaard voor woningisolatie. Deze standaard kent vier woningtypen: meergezins-, eengezins, voor 1945 en na 1945. Om de woning vervolgens aardgasvrij te maken is nog een duurzame warmtebron nodig (warmtepomp, warmtenet) en mogelijk nog aanpassing van het afgiftesysteem (= radiatoren) in de woning.

Acuut onveilige situatie

Bewoners die vermoeden dat de constructie van hun woning onveilig is als gevolg van bodembeweging, kunnen bij het IMG een melding doen van een acuut onveilige situatie (AOS). Het IMG neemt bij een AOS-melding zo snel mogelijk contact op en zal binnen 48 uur uitsluitel geven over de constructieve veiligheid en waar nodig preventieve maatregelen nemen.

Agroprogramma

Boeren in het aardbevingsgebied die kampen met aardbevingsproblematiek kunnen voor ondersteuning terecht bij het Agroprogramma. Binnen dit programma begeleiden consultants boeren bij de vaak ingewikkelde procedures rond schadeafhandeling en versterking. Het programma is ontwikkeld door de agrarische sector, de provincie Groningen, en de aardbevingsgemeenten.

Batch 1588

De adressen van batch 1588 bevinden zich in de gemeenten Eemsdelta, Groningen en Midden-Groningen. Binnen deze batch hebben de gemeenten de regie; de versterking wordt gefinancierd door een subsidieregeling van de gemeenten.

Brede Welvaart

Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid. Bovendien betreft het niet alleen de kwaliteit van leven in het 'hier en nu', maar ook de effecten van onze manier van leven op het welzijn van mensen 'elders' (buiten de regio) en 'later' (toekomstige generaties).

Bewonersbegeleider

Een bewonersbegeleider is een medewerker van de NCG die aanspreekpunt is voor bewoners en/of eigenaren van gebouwen die onderzocht worden of versterkt moeten worden. De begeleider ondersteunt de bewoners gedurende het hele versterkingsproces, onder andere in contact met andere partijen.

Commissie bijzondere Situaties

De onafhankelijke Commissie Bijzondere Situaties is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regeling Bijzondere Situaties. Deze regeling is bedoeld voor mensen die met hun problematiek met bestaande compensatieregelingen onvoldoende geholpen zijn. Het gaat om een stapeling van problemen: medische, psychische en/of sociale problemen en financiële problemen, waardoor de schadeproblemen of de versterking van het huis de druppel worden die de emmer doet overlopen. De commissie beoordeelt de aanvragen en adviseert welke extra hulp kan worden geboden.

Diepe ondergrond

De ondergrond voor een diepte groter dan 500 meter wordt de diepe ondergrond genoemd. Gasvelden in Nederland liggen op een diepte van ongeveer 3 kilometer in de diepe ondergrond.

Doenvermogen

Hiermee wordt bedoeld op het vermogen van burgers om goed gebruik te maken van alle bestaande dienstverlening van overheden, of het vermogen van burgers om aan alle bijbehorende plichten te voldoen. Daarvoor is meer nodig dan voldoende informatie of intelligentie.

Doenvermogen is door de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid geïntroduceerd als aanvulling op denkvermogen.

Dorpenaanpak

De dorpenaanpak is een crisisaanpak die in 2022 is gestart in vier dorpen in de kern van het aardbevingsgebied: Garrelsweer, Zeerijp, Wirdum en Leermens. Bij deze aanpak wordt het dorp in zijn geheel versterkt waar dat nodig is voor de veiligheid (gebiedsgerichte versterking). Het doel van deze aanpak is de versterkingsoperatie stroomlijnen en meer mens- en dorpsgericht invullen. Betrokken bouwers, de NCG en de gemeente Eemsdelta maken samen met de bewoners een plan voor het gehele dorp. Bernard Wientjes heeft als 'verbinder' van de dorpenaanpak aanbevelingen gedaan om de versterking van huizen in de dorpenaanpak en het gehele aardbevingsgebied succesvol te maken.

Duurzaam herstel

Met duurzaam schadeherstel wordt bedoeld op het oplossen van onderliggende, constructieve gebreken aan een gebouw waarvan niet per se verband is aangetoond met de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag bij Norg, maar die er wel toe leiden dat schade door bevingen terugkeert of verergert, zoals een verzwakte fundering. Met de inwerkingtreding van de wet versterken krijgt het IMG een ruimere bevoegdheid om dergelijke constructieve problemen aan te pakken, teneinde het terugkeren van schade te voorkomen.

Effectgebied

Met de term effectgebied wordt bedoeld op het geografische gebied waar het IMG schade aan gebouwen afhandelt met toepassing van het bewijsvermoeden, gelet op de mogelijkheid van een verband met de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag bij Norg.

Erfgoedprogramma

In het Erfgoedprogramma werken het Rijk (Ministerie van OCW, Nationaal Coördinator Groningen, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed), de aardbevingsgemeenten, Steunpunt Libau, de maatschappelijke organisaties en de Provincie Groningen sinds 2017 samen aan de instandhouding, versterking en doorontwikkeling van erfgoedpanden in het aardbevingsgebied.

Gebiedsgericht versterken

Bij een gebiedsgerichte aanpak wordt de versterking van huizen op het niveau van een buurt of dorp aangepakt. De dorpenaanpak, waarbij vier dorpen (Garrelsweer, Zeerijp, Wirdum en Leermens) in de kern van het aardbevingsgebied zijn aangehaakt, is een voorbeeld van gebiedsgerichte versterking. Bij deze aanpak wordt het dorp in zijn geheel versterkt, en worden wensen van bewoners centraal gesteld.

Herhaalde schade

Herhaalde schade is schade die ontstaat nadat eerdere schade aan een gebouw is hersteld.

Herstel in natura

Een schademelder kan kiezen voor herstel in natura, in plaats van het ontvangen van een financiële schadevergoeding. Bij herstel in natura laat het IMG mijnbouwschade aan een woning of gebouw herstellen door een aannemer.

Het Gasgebouw

Een publiek-private samenwerking tussen de Nederlandse Staat, Shell en ExxonMobil bij de winning en verkoop van aardgas. Deze drie partijen werken binnen het Gasgebouw samen vanuit vier organisaties: EBN, de NAM, Maatschap Groningen en GasTerra.

Immateriële schade

Immateriële schade is emotionele of mentale schade door pijn, verdriet of verminderde levensvreugde. De aardbevingen en de gevolgen daarvan kunnen leiden tot immateriële schade bij bewoners. Het IMG biedt de mogelijkheid voor een vergoeding voor deze vorm van schade.

Just Transition Fund

Het Just Transition Fund (JTF) is een Europees Fonds dat bijdraagt aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal Europa. Hoofddoel van het JTF is regio's die sterk afhankelijk zijn van inkomsten en werkgelegenheid uit fossiele brandstoffen op een rechtvaardige en gelijkwaardige manier in staat te stellen een energietransitie in te gaan. Het JTF financiert innovatie van de regionale economie en vermindert de negatieve gevolgen voor de werkgelegenheid als gevolg van deze transitie. In de periode 2021-2027 kan Nederland in totaal aanspraak maken op 623 miljoen euro. Hiervan komt 330 miljoen euro terecht in de provincie Groningen en de gemeente Emmen.

Interventieteam Vastgelopen Situaties

Het Interventieteam Vastgelopen Situaties heeft van het Rijk mandaat gekregen om maatwerkoplossingen te kunnen bieden aan bewoners in het aardbevingsgebied van wie het dossier bij het IMG of de NCG is vastgelopen. Het Interventieteam werkt onafhankelijk, op afstand van de dagelijkse werkzaamheden van het IMG en de NCG.

Maatwerkprocedure schadeafhandeling

Bij het melden van fysieke schade aan gebouwen kunnen bewoners kiezen tussen een vaste vergoeding of maatwerk. Bij een maatwerkprocedure wordt de schade ter plaatse opgenomen door een onafhankelijke deskundige, die de oorzaak van de schade beoordeelt en het bedrag dat nodig is om de schade te herstellen bepaalt. Hierop volgt een deskundigenadvies, de mogelijkheid voor de schademelder om op dat advies te reageren en tot slot een besluit van het IMG over vergoeding van de schade.

Meervoudige schademelding

Deze term verwijst naar bewoners die vaker dan één keer schade hebben gemeld en daarom vaker dan één keer het proces van schadeafhandeling hebben doorlopen.

Mirt-onderzoek

Het MIRT staat voor het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. In het MIRT zijn onder andere rijksprojecten en rijksprogramma's opgenomen, waarmee wordt gewerkt aan de bereikbaarheid, veiligheid en ruimtelijke inrichting van Nederland. Omdat infrastructurele projecten verbonden zijn aan allerlei voorwaarden, vindt voor de besluitvorming en uitvoering een onderzoek plaats naar onder andere de haalbaarheid, effectiviteit en gevolgen voor de directe omgeving.

Nationaal Groeifonds

Met het Nationaal Groeifonds investeert het kabinet tussen 2021 en 2025 € 20 miljard in projecten die zorgen voor economische groei op de langere termijn. Het biedt ruimte om te blijven investeren in bijvoorbeeld gezondheidszorg, onderwijs en maatregelen tegen klimaatverandering.

Programma Mooi Nederland

Het hoofddoel van het programma Mooi Nederland is ruimtelijke kwaliteit centraal stellen in de aanpak van maatschappelijke opgaven (zoals de schadeafhandeling en versterkingsoperatie), op de korte en lange termijn. Het programma borgt de belevingswaarde (mooi), gebruikswaarde (functioneel) én toekomstwaarde (robuust en duurzaam) bij het ordenen van de ruimte.

Ondiepe ondergrond

De ondergrond tot 500 m wordt de ondiepe ondergrond genoemd.

NOVEX-gebied

In het programma NOVEX werken alle overheden samen aan een plan voor de inrichting van Nederland. Er zijn zestien NOVEX-gebieden aangewezen waar grote ruimtelijke transitie vragen om een apart ontwikkelperspectief. Dit ontwikkelperspectief stellen Rijk en regio samen op. Het gebied tussen de stad Groningen, Hogeveen-Sappemeer, Delfzijl en de Eemshaven is aangewezen

als NOVEX-gebied. Hier spelen forse uitdagingen, zoals de versterkingsoperatie en de schadeafhandeling.

Psychosociaal herstel

Met psychosociaal herstel wordt bedoeld op het herstel van langdurig negatieve gevolgen voor de gezondheid, het welzijn en de sociale verbondenheid van bewoners in het aardbevingsgebied.

Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit geldt als een samenhangend geheel waarbij belevingswaarde, gebruikswaarde en toekomstwaarde in balans zijn. De omgeving moet divers en mooi zijn, met herkenbare identiteit en aangenaam om te ervaren (belevingswaarde). Het is ook belangrijk dat er functionele samenhang is (gebruikswaarde) en dat de ruimte duurzaam, aanpasbaar en beheersbaar is ingericht (toekomstwaarde) zodat deze doorgegeven kan worden aan toekomstige generaties.

Subsidie voor woningverbetering & verduurzaming

Particuliere eigenaren van woningen gebouwd en opgeleverd voor 1 januari 2016, die geen onderdeel zijn van de versterkingsopgave en waarvan de woning in een nader te bepalen gebied staat, kunnen met deze regeling tot € 10.000 subsidie aanvragen om te investeren in de verbetering en verduurzaming van hun woning. De regeling wordt uitgevoerd door SNN.

Trillingstool

De trillingstool is een instrument waarmee het IMG berekent hoe zwaar de trillingen ten gevolge van een aardbeving op een bepaalde locatie zijn geweest.

Tijdelijke wet Groningen

De Tijdelijke wet Groningen voorziet in een wettelijke regeling voor een onafhankelijke afhandeling van alle vormen van schade als gevolg van bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag bij Norg door de overheid en de financiering daarvan. Met een aanvulling op de Tijdelijke wet Groningen (zie: wet versterken) wordt ook de publieke aanpak van de versterking van gebouwen wettelijk verankerd.

Versterkingsadvies

Op basis van de NPR 9998 of typologie wordt berekend of een woning aan de veiligheidsnorm voor aardbevingsbestendigheid voldoet. Wanneer een woning niet aan de NPR 9998 voldoet, worden versterkingsmaatregelen voorgesteld door NCG. Deze maatregelen zijn verwerkt in een versterkingsadvies. (Definitie NCG)

Vaste vergoeding

Naast de maatwerkprocedure biedt het IMG de mogelijkheid een vaste vergoeding aan te vragen. De schade wordt dan niet beoordeeld door een deskundige; de aanvrager wordt slechts gevraagd foto's van de schade aan te leveren en ontvangt (als aan de overige voorwaarden wordt voldaan) een vast bedrag.

Veiligheidsnorm

In Nederland moeten alle woningen voldoen aan dezelfde veiligheidsnorm. Voor de aardbevingen in Groningen neemt het kabinet de Meijdam-norm als uitgangspunt. De kans dat iemand overlijdt door een aardbeving mag niet groter zijn dan 1 op 100.000. Als een gebouw nog niet aan deze norm voldoet, dan moet het worden versterkt om het beter bestand te maken tegen aardbevingen. Dit regelt Nationaal Coördinator Groningen voor gebouwen in het aardbevingsgebied.

Waardedaling

Eigenaren kunnen een vergoeding krijgen als hun woning minder waard is geworden doordat die woning in een gebied staat waar aardbevingen voorkomen. Dit geldt voor zowel verkochte als voor onverkochte woningen. Deze schade wordt vergoed door het IMG. Op termijn vergoedt het IMG deze schade ook voor mkb'ers.

Wet versterken

Een wetsvoorstel waarmee de Tijdelijke wet Groningen wordt aangevuld met de wettelijke verankering van de uitvoering van de versterkingsoperatie-. In deze wet wordt onder meer het versterkingsproces beschreven, rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen, waaronder gemeenten, vastgelegd en de positie van de eigenaar verbeterd. Verder worden onder meer voorzieningen voor bijstand voor bewoners uitgebreid, en er wordt voorzien in een heffingsgrondslag om alle kosten voor de versterkingsoperatie te verhalen op NAM. Op het gebied van de schadeafhandeling bevat deze aanvulling op de Tijdelijke wet Groningen onder andere de toepassing van het bewijsvermoeden voor schade die mogelijk gerelateerd is aan de gasopslag bij Grijpskerk en een ruimere bevoegdheid voor het IMG om schade duurzaam te herstellen (zie: duurzaam herstel).

Wettelijk bewijsvermoeden

Het wettelijk bewijsvermoeden houdt in dat van fysieke schade die redelijkerwijs veroorzaakt zou kunnen zijn door bodembeweging als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag bij Norg of de gasopslag Grijpskerk, wordt aangenomen dat de schade hierdoor veroorzaakt is. Het wettelijk bewijsvermoeden is bedoeld om de positie van gedupeerden te versterken, door dat gedupeerden niet langer zelf hoeven te bewijzen dat hun schade is veroorzaakt door de gaswinning of gasopslag. In de praktijk betekent dit dat het IMG ervan uitgaat dat schade is veroorzaakt door mijnbouwactiviteiten in het Groningenveld en gasopslag Norg, tenzij er een duidelijke andere oorzaak aangetoond kan worden.

Winningsvergunning

Voor de winning van gas is een winningsvergunning nodig. Een aanvraag voor een winningsvergunning wordt ingediend bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De staatssecretaris van Mijnbouw neemt een beslissing over de winningsvergunning.

Wisselwoning of Tijdelijke Huisvesting

Als mensen tijdens de versterkingswerkzaamheden niet thuis kunnen blijven wonen, kunnen ze gebruik maken van een wisselwoning. Een wisselwoning is gemeubileerd. Mensen kunnen persoonlijke spullen meenemen. Meubels en overige spullen worden tijdelijk ergens anders opgeslagen. In overleg kunnen bewoners bij hun spullen in de opslag komen.

Zaakbegeleider

De zaakbegeleider is een medewerker van het IMG die fungeert als aanspreekpunt voor een bewoner die schade meldt. Een zaakbegeleider begeleidt de schademelder door inzicht te geven in de procedure en de mogelijke te nemen stappen en door de schademelder daarbij onder andere op zijn of haar rechten te wijzen.